

บทที่ 5

วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุ ระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺและชีอะฮฺ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้แยกประเด็นเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดเกี่ยวกับอิมามะฮุระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺและชีอะฮฺไว้ 4 ประเด็น ได้แก่

1. การดำรงตำแหน่งอิมาม
2. คุณสมบัติของอิมาม
3. อำนาจหน้าที่ของอิมาม
4. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่ออิมาม

ทั้ง 4 ประเด็นนี้ แนวคิดระหว่างอะฮฺลิสซุนนะฮฺและชีอะฮฺมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การดำรงตำแหน่งอิมาม

หลังจากการสิ้นชีวิตของท่านรซูล ﷺ ได้มีแนวคิดสำหรับการดำรงตำแหน่งอิมามเพื่อสืบทอดจากท่านรซูล ﷺ ซึ่งมีความแตกต่างกันดังนี้

แนวคิดอะฮฺลิสซุนนะฮฺ	แนวคิดชีอะฮฺ
อิมามะฮุในทัศนะนี้เริ่มจากหลังจากการจากไปของท่านรซูล ﷺ ผู้ที่จะสืบทอดตำแหน่งผู้นำต่อจากท่านนั้นเป็นความเห็นชอบของประชาชาติมุสลิมที่จะเป็นผู้เลือก การดำรงตำแหน่งอิมามตามแนวคิดของอะฮฺลิสซุนนะฮฺ ถือว่าเป็นสิ่งที่วาญิบ ซึ่งเชื่อว่าตำแหน่งอิมามเป็นสิทธิของประชาชาติที่จะเลือกอิมามและผู้นำของ	อิมามะฮุในทัศนะนี้เห็นว่าท่านรซูล ﷺ เป็นผู้กำหนดไว้แล้วก่อนที่ท่านจะเสียชีวิตนั่นคือ อะลี <small>عليه السلام</small> เท่านั้น การดำรงตำแหน่งอิมามตามแนวคิดของชีอะฮฺถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักการศรัทธา ซึ่งเชื่อว่าตำแหน่งอิมามเป็นหน้าที่ของอัลลอฮฺที่จะทรงกำหนดว่าผู้ใดจะเป็นผู้ที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งอิมาม ซึ่งอะลี <small>عليه السلام</small> เป็นอิมามหลังจากท่าน

แนวคิดอะฮฺลุลซุนนะฮฺ	แนวคิดชีอะฮฺ
<p>ตน โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีสติปัญญา มีคุณธรรม เป็นที่รู้จักกันถึงการเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญอันนี้ และมีรูปแบบการได้มาของอิมามหลายวิธีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การได้มาโดยเสียงส่วนใหญ่จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2. การได้มาโดยการเสนอชื่อจากอิมามคนก่อน มี 2 กรณีได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การเสนอชื่อโดยวะศียะฮฺ 2.2 การเสนอชื่อโดยอิมามคนก่อน 3. การได้มาโดยการสืบสันตติวงศ์ <p>- จำนวนอิมามไม่มีการจำกัด ซึ่งอิมามจะมีอยู่ตลอดไปจนถึงวันกียามะฮฺ</p>	<p>รซูล ﷺ และหลังจากนั้นมีรูปแบบการได้มาของอิมามหลายวิธีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โดยการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺผ่านท่านรซูล ﷺ 2. โดยการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺผ่านท่านอิมาม 3. โดยการสืบสันตติวงศ์ <p>- จำนวนอิมามมีทั้งหมด 12 คน โดยอิมามคนสุดท้ายยังมีชีวิตอยู่แต่ได้หายตัวไปและจะกลับมาปรากฏอีกครั้ง</p>

วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องตำแหน่งอิมามะฮฺ

จากการศึกษาเกี่ยวกับตำแหน่งอิมามะฮฺระหว่างแนวคิดของกลุ่มอะฮฺลุลซุนนะฮฺและชีอะฮฺมีประเด็นสำคัญที่น่าวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. การที่ชีอะฮฺอ้างว่าอิมามได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺและรซูลนั้น ไม่มีตัวบทที่ปรากฏว่าตำแหน่งอิมามได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺและรซูลที่ชัดเจน หากว่ามีตัวบทที่ชัดเจนแล้วบรรดาเศาะหาบะฮฺจะไม่น่ามีความขัดแย้งกันในกรณีการคัดเลือกผู้นำในวันประชุมที่บิเนาะละกิฟะฮฺ

2. คำว่า **วะลี** มิได้หมายถึง ผู้นำ ตามที่ชีอะฮฺได้อ้างไว้ ซึ่งในอัลกุรอาน(อัลมาอิดะฮฺ : 55) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “วะลี” หมายถึง มิตรภาพ ไม่ใช่ผู้ปกครอง ด้วยเหตุผลดังนี้

2.1. ก่อนหน้าโองการนี้ อัลลอฮฺได้กล่าวใน(อัลมาอิดะฮฺ : 51)ว่า “ ผู้ศรัทธาทั้งหลายจงอย่าได้ยึดเอาชาวยิวและคริสเตียนเป็นเออลียาฮฺ(มิตร) ”

2.2. ใน(อัลมาอิดะฮฺ : 55) กล่าวว่า “ แท้จริงวะลี(มิตร)ของเจ้านั้น คือ อัลลอฮฺและรซูลของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธา ”

2.3. “วะลี” หมายถึง สัมพันธภาพ ใน(อัลมาอิดะฮฺ : 57) กล่าวว่า “ ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าได้ยึดเอาผู้ที่ถือเอาศรัทธาของพวกเขาเป็นการเย้ยหยันมาเป็นมิตร ...”

ในโองการที่ 51 และ 57 คำว่า วิลาเยฮฺ ถูกใช้ในความหมายของมิตรหรือสัมพันธภาพ ดังนั้นในโองการที่ 55 จึงย่อมที่จะหมายถึงมิตรภาพหรือสัมพันธภาพเช่นเดียวกัน

(อัญญาอะบะรีย, 1992 ค.ศ. : 4 / 628) ได้กล่าวว่า โองการที่ 51 ของอัลมาอิดะฮฺนี้ถูกประทานลงมาเกี่ยวข้องกับอูบะดะฮฺ อิบน์ุ ศอมิต ซึ่งเขามีชาวยิวในมะดีนะฮฺเป็นวะลี อูบะดะฮฺได้มาหาท่านรซูล ﷺ และประกาศว่าเขาได้รักษาข้อผูกมัดต่างๆ ของการเป็นวิลาเยฮฺกับพวกของเขาครบถ้วนแล้ว จากนั้นโองการที่ 55 จึงถูกประทานลงมา

ส่วนโองการที่ 67 อัลมาอิดะฮฺ ที่กลุ่มชีอะฮฺได้อ้างเป็นหลักฐานถึงการแต่งตั้งอะลีเป็นอิมาม นั้น (อัญญาอะบะรีย, 1992 ค.ศ. : 4 / 146) ได้กล่าวว่า คำสั่งอัลลอฮฺในโองการนี้หมายถึงให้รซูล ﷺ ไปบอกแก่ชาวคัมภีร์ (ยิวและคริสเตียน) ให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประทานมาให้แก่รซูล ﷺ

อิบน์ุ อับบาส ได้กล่าวว่า ถ้าหากรซูล ﷺ ไม่ได้เผยแพร่สิ่งที่อัลลอฮฺได้ประทานลงมา ก็หมายถึงท่านไม่ได้ทำหน้าที่ในการแพร่ศาสนาของอัลลอฮฺ (อ้างถึงใน อัญญาอะบะรีย, 1992 ค.ศ. : 4 / 467) (หมายเลข 12273)

อิบน์ุ ตัยมียะฮฺ (1986 ค.ศ. : 7 / 314) ได้กล่าวว่า โองการนี้อัลลอฮฺได้ประทานก่อนการทำฮัจญ์ครั้งสุดท้ายของท่านรซูล ﷺ

3. คำว่า เมอลา ที่ปรากฏในหะดีษ มีได้หมายถึง การเป็นอิมามของอะลี عليه السلام

ความเป็นมาของคำว่า เมอลา ในหะดีษกาดิรคุมก่อนที่ท่านรซูล ﷺ จะไปทำฮัจญ์ครั้งสุดท้าย ท่านได้ส่งอะลี อิบน์ุ อับฏอลิบ عليه السلام ไปเป็นผู้สำเร็จราชการที่เยเมนจากนั้นได้มีการร้องเรียนอย่างมากมายมาถึงท่านรซูล ﷺ ส่อถึงความโกรธเคืองของบรรดาเศาะหาบะฮฺต่ออะลี عليه السلام ด้วยเหตุนี้ท่านรซูล ﷺ จึงต้องการกล่าวถึงความเป็นคนพิเศษของอะลี عليه السلام สำหรับท่านรซูล ﷺ และความรักใคร่ของท่านที่มีต่อเขาและส่งเสริมให้พวกเขา รักใคร่และช่วยเหลืออะลี عليه السلام เสมือนกับที่ท่านกำลังกระทำอยู่ และละทิ้งจากการเป็นศัตรูกับเขาด้วยคำกล่าวที่ว่า (เมอลา) หมายถึงความรักใคร่ระหว่างมุสลิมด้วยกัน (อัลบัยฮะกี, 1988 ค.ศ. : 280) ¹

¹ ดูในชัยยิด อุลุฮฺฮะฮฺ อะลี นัควี แปลโดยบรรจง บินกาชัน (2543 พ.ศ. : 58 - 59)

ตัวบทหะดีษและสายรายงาน

من كنت مولا فاعلى مولا

ความว่า ผู้ใดก็ตามที่เข้าเป็นเมอลา(มิตร/ที่รัก)ของเขา ดังนั้นอะลีจะเป็นเมอลา(มิตร/ที่รัก)ของเขาด้วย¹ และอัลมุบารอกฟูรีย (1995 ค.ศ. : 163) ได้ให้ความหมายคำว่า เมอลาในที่นี้คือ ที่รัก อัลอัสบะฮานีย (1994 ค.ศ. : 218) กล่าวว่า ถ้าใครให้ความรักแก่ท่านรซูล ﷺ เขาจะต้องให้ความรักแก่อะลี ﷺ และคนมุอฺมีนทั้งหลายด้วย

หะดีษนี้ไม่ปรากฏในบุคอรียและมุสลิม ซึ่งมีนักวิชาการให้ทัศนะว่า หะดีษนี้ไม่ถึงขั้นศอเหียะฮฺ (อิบนุ ตัยมียะฮฺ ,1986 ค.ศ. : 7 / 320 - 321) กล่าวว่า หะดีษนี้ไม่มีสายรายงานที่เชื่อถือได้ แต่สำหรับอัครมิซียได้กล่าวว่าหะดีษนี้หะซัน และถึงแม้ว่าหะดีษดังกล่าวมาจากสายรายงานที่ถูกต้องตามที่ชีอะฮฺได้กล่าวอ้างแต่ทว่าหะดีษดังกล่าวก็ไม่ได้บ่งชี้ถึงความเป็นผู้นำของอะลี ﷺ หลังจากท่านรซูล ﷺ แม้น้อย

ความหมายของคำว่า “ เมอลา “ ในเชิงภาษา

คำว่า “เมอลา” ไม่ได้ชี้ถึงผู้นำแต่อย่างใด และคำว่า **الموالات** “อัลมุวาลาต” หมายถึง การให้ความรักใคร่ ซึ่งมีความหมายที่ตรงกันข้ามกับคำว่า **المعادات** “อัลมูอาดาด” ที่มีความหมายว่า การเป็นศัตรูกัน ถ้าหากความหมายของ **مولى** เมอลา หมายถึง ผู้ที่รซูล ﷺ ได้ประกาศถึงความชัดเจนแก่บรรดาเศาะหาบะฮฺ ดังนั้นคำ **الموالات** “อัลมุวาลาต” ก็คือการทำมุสลิมทุกคนต้องให้ความรัก ต่ออะลี ﷺ และหะดีษนี้เป็นการยืนยันถึงความศรัทธาของอะลี ﷺ ที่ซุกซอนอยู่ ดังนั้นอะลี ﷺ ในฐานะเป็นคนมุอฺมีนคนหนึ่งก็ต้องให้ความรักต่อคนอื่นเช่นเดียวกับมุอฺมีนคนอื่น ๆ ที่ต้องให้ความรักต่ออะลี ﷺ และเป็นพยานให้แก่เขาว่าเป็นผู้ที่สมควรได้รับความรักและความช่วยเหลือทั้งการกระทำและจิตใจ แต่ในหะดีษนี้ไม่ได้ให้ความหมายว่า ไม่มีผู้นำอื่นของบรรดามุอฺมีนนอกจากอะลี ﷺ (อิบนุ ตัยมียะฮฺ ,1986 ค.ศ. : 7 / 321 - 323)

อัลกุรอานและอัลหะดีษที่พวกชีอะฮฺคิดว่าเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ถึงความเป็นผู้นำของอะลี ﷺ หลังจากท่านรซูล ﷺ นั้นเป็นความคิดที่บ่งบอกถึงความไม่ถูกต้องเพราะคำว่า **ولاية** “วะลายะฮฺ” มีความหมายที่ตรงข้ามกับคำว่า **العداوة** “อัลอะดาอะฮฺ” ซึ่งหมายถึง การเป็นศัตรูกันและค่านามของมันคือ เมอลาหรือวะลีย ส่วนคำว่า **ولاية** “วิลายะฮฺ” หมายถึงการปกครอง และค่านามของมันก็คือ

¹ บันทึกลงโดย อัครมิซีย , กิตาบ 50, บาบ 19, เล่ม 5, หน้า 398, หมายเลข 3733 ได้วิจารณ์ว่า หะดีษ หะซันศอเหียะฮฺ. อัลบานีย ในซิลซิละฮฺ อัศศอหิหะฮฺ , เล่ม 4, หน้า 330- 344, หมายเลข 1750 ได้วิจารณ์ว่า หะดีษศอเหียะฮฺ. อัลบานีย ในศอเหียะฮฺ อิบนุ มาญะฮฺ เล่ม 1, หน้า 26, หมายเลข 98

والى วาลีหรือ متولى มุตะวัลลีย ดังนั้น الموالاة “อัลมูวาလာต” จึงเป็นการให้ความรักใคร่ ซึ่งตรงกันข้ามกับการเป็นศัตรูกัน (อัลฟัยรุต อาบาดี, 1996 ค.ศ. :1732)

หะซัน อิบนุ หะซัน อิบนุ อะลี กล่าวว่า มีคนมาถามเขาว่า ท่านรซูล ﷺ ไม่ได้กล่าวแก่ อะลี ﷺ ดอกหรือว่า من كنت مولاه فعلى مولاه ดังนั้น เขาจึงตอบว่า ฟังทราบเถิดว่า ขอสาบานด้วยพระนามของอัลลอฮฺ แท้จริงหาก मैंท่านรซูล ﷺ ต้องการบ่งชี้ถึงผู้นำและผู้ปกครองประชาชนหลังจากท่านแน่นอนท่านจะต้องชี้แจงอย่างชัดเจนแก่พวกเขาเกี่ยวกับสิ่งดังกล่าว ดังที่ท่านได้ชี้แจงเกี่ยวกับละหมาด ซะกาตฯ และแน่นอนท่านต้องกล่าวแก่พวกเขาว่าแท้จริงชายผู้นี้(อะลี) คือผู้นำของพวกท่านหลังจากฉัน ดังนั้นพวกเจ้าทุกคน จงเชื่อฟังเขาและปฏิบัติตามคำสั่งของเขา เพราะแท้จริงผู้ที่ให้คำตักเตือนที่ดีที่สุดคือท่านรซูล ﷺ (อ้างในอัลบัยฮะเกีย ,1988 ค.ศ. : 281)

อัลบัยฮะเกีย (1988 ค.ศ. : 280) ยังได้กล่าวอีกว่า ความหมายของหะดีษนั้นครอบคลุมมุอฺมินทุกคนแต่เหตุที่ได้กล่าวเจาะจงเฉพาะอะลี ﷺ นั้นเพราะก่อนหน้านั้นได้มีบรรดาเศาะหาบะฮฺกลุ่มหนึ่งได้กล่าวตักเตือนอะลี ﷺ และทำการร้องเรียนต่อท่านรซูล ﷺ เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจของอะลี ﷺ ที่เยเมนอย่างมากมาย

จะเห็นได้ว่า คำว่า เมาลานั้นมีความหมายว่า ที่รัก มิตร ที่เคารพ,ที่นับถือ ไม่ได้มีหมายถึงเจ้านายหรือผู้ปกครอง หะดีษไม่ได้บ่งบอกว่าท่านรซูล ﷺ แต่งตั้งอะลี ﷺ เป็นอิมามแต่ในที่นี้ท่านต้องการให้ผู้คนนั้นมอบความรักและความเป็นมิตรต่ออะลี ﷺ หากว่าเมาลานั้นหมายถึง อิมาม บรรดาเศาะหาบะฮฺที่ได้ฟังคุตบะฮฺ (เทศนา) ของท่านรซูล ﷺ ในวันที่ 18 ชุลฮิจญะฮฺ ฮ.ศ.ที่ 10 (อิบนุ ตัยมียะฮฺ, 1986 ค.ศ. : 7 / 314) ต้องแสดงความคัดค้านไม่เห็นด้วยต่อการขึ้นดำรงตำแหน่งของอับูบักร ﷺ , อุมัร ﷺ และ อุษมาน ﷺ อย่างแน่นอน

4. ด้านประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทศนะของชีอะฮฺดังกล่าวได้ขัดแย้งกับความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

4.1. บรรดาเศาะหาบะฮฺที่ได้รับฟังคุฏบะฮฺในวันมะเดีรคุม ไม่มีผู้ใดคัดค้านต่อการเป็นอิมามของท่านอับูบักร ﷺ และยังได้ร่วมกันให้สัตยาบันแก่ท่านอับูบักร ﷺ

4.2. อะลี ﷺ ได้ให้สัตยาบันแก่ท่านอับูบักร ﷺ ด้วยเช่นกัน (อิบนุ กุฎัยบะฮฺ, มปป. : 22)

4.3. ในขณะที่มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องการสรรหาบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำระหว่างฝ่ายมุฮำญรินกับฝ่ายอันศอร ณ ซะกีฟะฮฺ บะนีซาอิดะฮฺ ท่านอับูบักร ﷺ กล่าวว่า ท่านรซูล ﷺ ได้กล่าวว่า อิมามต้องมาจากตระกูลกูรอยช์

4.4. หากได้กำหนดไว้ว่าอะลี عليه السلام ต้องเป็นอิมามต่อจากท่านรซูล ﷺ ดังนั้นหลังจากสมัยของอุมัยยิด عليه السلام จึงน่าจะไม่มีโอกาสเสนอชื่อท่านอุมัยร عليه السلام เป็นอิมามคนต่อไป

4.5. สมัยอุมัยร عليه السلام ได้มีการเสนอชื่อเศาะหาบะฮ์จำนวน 6 ท่านและมีอะลี عليه السلام อยู่ในบรรดา 6 ท่านนั้น แต่ในที่สุดเสียงส่วนใหญ่ก็ได้เห็นชอบให้อุษมาน عليه السلام เป็นอิมามคนต่อไป (อัลอัสบะฮานี, 1994 ค.ศ. : 29)

4.6. ถ้าอิมามได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์และรซูล ﷺ อัลหะซันจะไม่สละตำแหน่งให้กับมุอาวิยะฮ์ عليه السلام และหะซันก็ได้ให้สัตยาบันต่อมุอาวิยะฮ์ عليه السلام ด้วย (มุฮัมหมัด อับดุลซัจญาด อัดตุไนส์, 2543 พ.ศ. : 45)

จะเห็นได้ว่า หากท่านรซูล ﷺ ได้มอบตำแหน่งให้แก่อะลี عليه السلام จริง บรรดาเศาะหาบะฮ์จะต้องคัดค้านการเป็นอิมามของเศาะหาบะฮ์ทั้ง 3 ท่าน

2. คุณสมบัติของอิมาม

อิมามเป็นผู้นำประเทศและต้องมีคุณสมบัติที่สมบูรณ์แบบ มีความเพียบพร้อม นอกจากนี้แนวคิดทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันดังนี้

แนวคิดอะลีซุนนะฮ์	แนวคิดชีอะฮ์
<p>อิมามเป็นสามัญชนธรรมดาที่ปราศจากอำนาจหรือคุณสมบัติที่เหนือธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ยึดมั่นในคุณธรรม มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ปฏิบัติตามอัลกุรอานและซุนนะฮ์ อิมามจะต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการปรึกษาหารือร่วมกัน คุณสมบัติที่สำคัญของอิมามมีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านความพร้อม 2. ด้านความสมบูรณ์ 3. ด้านความเหมาะสม 	<p>อิมามเป็นบุคคลมะฮูซุม(รับาบ) เหมือนกับท่านรซูล <small>ﷺ</small> นั่นคือบริสุทธิ์ ปราศจากความผิด และถูกปกป้องรักษาจากความชั่ว ทั้งที่เปิดเผย ซ่อนเร้นและถูกปกป้องให้พ้นจากความผิดพลาดและหลงลืม คุณสมบัติที่สำคัญของอิมามมีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นผู้บริสุทธิ์ 2. มีภาวะเหนือธรรมชาติ 3. สามารถติดต่อกับอัลลอฮ์โดยการได้รับวะฮยู(วิวรณ์)

วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติของอิมาม

จากทัศนะที่แตกต่างกันในเรื่องคุณสมบัติของอิมาม ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ในหลายประเด็นต่อไปนี้

1. การที่ชีอะฮ์ได้อ้างว่า บรรดาอิมามเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นการอ้างที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนที่ชี้ให้เห็นความบริสุทธิ์ของอิมาม นอกจากท่านนบีและรซูลเท่านั้น ดังที่ท่านรซูล ﷺ ได้กล่าวว่า

كل بنى آدم خطاء وخير الخطائين التوابون

ความว่า “บรรดาลูกหลานอาดัมนั้นมีความผิดพลาด และผู้ที่ดีที่สุดคือผู้ที่เตาบัต) กลับเนื้อกลับตัว”¹ (“ ดังนั้นในทัศนะของอะฮ์ลิสซุนนะฮ์จึงเห็นว่า อิมามคือสามัญชนธรรมดาไม่ได้เป็นผู้ที่บริสุทธิ์ไร้บาปแต่อย่างใด

2. กรณีที่ชีอะฮ์อ้างว่า อิมามเป็นบุคคลที่มีภาวะเหนือธรรมชาติเป็นการอ้างที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากภาวะเหนือธรรมชาติ เป็นความโปรดปรานพิเศษของอัลลอฮ์ที่มอบให้แก่มุสลิมเพียงบางคนที่พระองค์ทรงประสงค์ การมีภาวะเหนือธรรมชาติจึงไม่ใช่เงื่อนไขและไม่ใช่ว่าสิ่งจำเป็นที่จะต้องปรากฏขึ้นกับผู้เป็นอิมาม

3. กรณีที่ชีอะฮ์อ้างว่า อิมามได้รับวะฮยูจากอัลลอฮ์อย่างต่อเนื่องเป็นการอ้างที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากขัดแย้งต่อหลักการอิสลามและบทบัญญัติในอัลกุรอาน เพราะว่าผู้ที่รับวะฮยูจากอัลลอฮ์ ก็คืออนบี และจะไม่มีนบีอื่นอีกแล้ว

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

¹ อัลบานีย์ ในศอเหียะฮ์ อิบน์มาญะฮ์ เล่ม 2, หน้า 418, หมายเลข 3428 และได้วิจารณ์ว่าเป็น หะดีษหะซัน

ความว่า “ มุฮัมหมัดมิได้เป็นบิดาผู้ใดในหมู่บุรุษของพวกเขา แต่เป็นรซูลของอัลลอฮ์และคนสุดท้ายแห่งบรรดานบีและอัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้ทุกสิ่ง” (อัลอะหฺซาบ : 40)

จากหลักฐานข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าอัลลอฮ์ ได้ปฏิเสชนบีหลังจากที่ท่านเสียชีวิต ผู้ใดที่อ้างตัวเป็นนบีหรือได้รับวะฮฺยูจากอัลลอฮ์นั้นถือว่าเป็นกาฟิรโดยมติ

สำหรับทัศนะอะฮฺลิสซุนนะฮฺเห็นว่า อิมามไม่จำเป็นต้องมีภาวะเหนือธรรมชาติ แต่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ยึดมั่นในคุณธรรม มีความพร้อม ความสมบูรณ์และความเหมาะสมในตำแหน่งอิมาม

3. อำนาจหน้าที่ของอิมาม

อิมามเป็นผู้ยิ่งใหญ่ เป็นผู้ปกป้องมนุษยชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในทุกๆ กิจการ นั่นคือ เป็นผู้ปกป้องรักษาศาสนา และบริหารราชการแผ่นดิน อำนาจหน้าที่ของอิมามตามแนวคิดอะฮฺลิสซุนนะฮฺและชีอะฮฺมีดังนี้

แนวคิดอะฮฺลิสซุนนะฮฺ	แนวคิดชีอะฮฺ
<p>อำนาจหน้าที่ของอิมามคือ การปกป้องรักษาศาสนาและบริหารกิจการแผ่นดิน อิมามจะใช้อำนาจนี้ในฐานะผู้สืบทอดจากท่านรซูล ﷺ และจะไม่ออกนอกเหนือไปจากบทบัญญัติของศาสนา ประชาชนมีสิทธิ์ที่คัดค้านได้ อำนาจหน้าที่ของอิมามได้แบ่งประเด็นต่างๆดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปกป้องรักษาศาสนา 2. บริหารราชการแผ่นดิน 3. การญิฮาด (การทำสงครามในหนทางของอัลลอฮ์) 	<p>อิมามมีอำนาจหน้าที่ในการปกป้องรักษาศาสนาและบริหารราชการแผ่นดิน ตำแหน่งอิมามเป็นเสมือนตำแหน่งรซูลที่ได้รับวะฮฺยูจากอัลลอฮ์ในการบริหาร ซึ่งการกระทำและการปกครองของอิมามจึงเป็นสิ่งที่ได้รับคำสั่งโดยตรงจากพระองค์อัลลอฮ์ ไม่มีสิทธิ์ที่ผู้ใดจะคัดค้านได้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปกป้องรักษาศาสนา 2. บริหารราชการแผ่นดิน 3. การญิฮาด

วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องอำนาจหน้าที่ของอิมาม

อำนาจหน้าที่ของอิมามระหว่างกลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺและชีอะฮฺจะมีความเหมือนกันในบางประเด็นและจะมีความแตกต่างกันในประเด็นของการปกป้องรักษาศาสนา การบริหารราชการแผ่นดิน และการปฏิวัติซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การปกป้องรักษาศาสนาของกลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺนั้นจะต้องอยู่ในกรอบของอิสลามนั่นคือต้องอยู่บนพื้นฐานบทบัญญัติที่ปรากฏในอัลกุรอานและอัลหะดีษหากไม่ปรากฏในหลักฐานทั้งสองอิมามสามารถจะอิจติฮาด (วินิจฉัย) สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นั้นได้ ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านมูอาซ อิบน์ ญะบัลในช่วงที่ท่านได้ถูกส่งไปยังเยเมนปี 9 ฮ.ศ. ท่านรซูลได้กล่าวกับท่านในเรื่องการพิพากษาว่าหากว่าสิ่งนั้นไม่ปรากฏในอัลกุรอานก็จงหาหลักฐานจากอัลหะดีษแต่หากไม่ปรากฏก็จงทำการอิจติฮาด¹

ส่วนกลุ่มชีอะฮฺได้อ้างว่าอิมามสามารถปกป้องศาสนาโดยไม่จำเป็นต้องยึดหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษเนื่องจากอิมามได้รับวะฮยูจากอัลลอฮฺโดยตรงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายแล้วข้างต้นในหัวข้อการได้รับวะฮยูอย่างต่อเนื่องของอิมาม

2. การบริหารราชการแผ่นดินให้มีความผาสุกเป็นหน้าที่ของอิมาม กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺมีความเห็นว่าประชาชนมีสิทธิที่จะคัดค้านการบริหารราชการของอิมามได้หากเกิดการบริหารที่ผิดพลาด ส่วนชีอะฮฺนั้นเห็นว่าประชาชนไม่มีสิทธิที่จะคัดค้านอิมามได้ เพราะอิมามได้กระทำโดยรับคำสั่งโดยตรงจากอัลลอฮฺ ประเด็นนี้ความเป็นประชาธิปไตยจะมีในกลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺมากกว่ากลุ่มชีอะฮฺซึ่งใช้วิธีเผด็จการในการบริหาร

3. การปฏิวัติในทัศนะอะฮฺลิซซุนนะฮฺและชีอะฮฺมีความเห็นพ้องกันว่าเป็นหน้าที่ของอิมามในการประกาศให้มีการปฏิวัติ กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺเห็นว่า การประกาศปฏิวัติเริ่มตั้งแต่สมัยท่านนบีจนถึงวันปรโลกซึ่งอิมามมีสิทธิในการประกาศปฏิวัติได้ตลอดเวลา แต่ชีอะฮฺเห็นว่าการปฏิวัติจะมีในช่วงที่มีอิมาม 12 คนเท่านั้น หากเมื่อใดที่ปราศจากอิมามจะไม่มี การปฏิวัติ

4. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่ออิมาม

ทั้งสองทัศนะมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่ออิมามดังนี้

¹ มุสнадอัสหฺมัด เล่ม 16, หน้า 164-165, หมายเลข 21906.

แนวคิดอะฮฺลิซซุนนะฮฺ	แนวคิดชีอะฮฺ
<p>ในทัศนะนี้เห็นว่า การเชื่อฟังต่อผู้นำของประชาชนจะต้องมีขอบเขตเมื่อใดที่ผู้นำสั่งใช้ในสิ่งที่ดี แต่หากสั่งใช้ในสิ่งที่ไม่ดี อะฮฺลิซซุนนะฮฺก็ไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่งเหล่านั้น กลุ่มอะฮฺลิซซุนนะฮฺได้แบ่งประเด็นสำคัญๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการเชื่อฟังอิมาม 2. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการถอดถอนอิมาม 3. สิทธิของประชาชนในการก่อกบฏ 	<p>ในทัศนะนี้เห็นว่า ประชาชนไม่มีสิทธิใดๆ ทั้งสิ้นในการที่จะต่อต้านหรือแสดง ความไม่เห็นชอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของอิมาม เนื่องจากอิมามได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮฺ และพระองค์ทรงสั่งให้ประชาชนเคารพเชื่อฟังต่ออิมามโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ ซึ่งพิจารณาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการเชื่อฟังอิมาม 2. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการถอดถอนอิมาม 3. สิทธิของประชาชนในการก่อกบฏ

วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

จากทัศนะที่แตกต่างกันในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการเชื่อฟังอิมาม

ทั้งสองกลุ่มได้ให้ทัศนะว่าประชาชนต้องเชื่อฟังและเคารพบรรดาอิมามแต่มีบางประเด็นที่แตกต่างกันคือ

อะฮฺลิซซุนนะฮฺเห็นว่า ประชาชนต้องเชื่อฟังในสิ่งที่อิมามได้สั่งใช้ในสิ่งที่ดีไม่เป็นอะฮฺลิซซุนนะฮฺ แต่หากเป็นเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีประชาชนมีสิทธิที่จะไม่เชื่อฟัง

ส่วนชีอะฮฺเห็นว่า ประชาชนต้องเชื่อฟังอิมามและไม่มีสิทธิที่จะขัดขืนหรือโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น

การเชื่อฟังอัลลอฮ์ เชื่อฟังรซูลและการเชื่อฟังผู้ปกครองเป็นหน้าที่ของประชาชน ดังปรากฏในอัลกุรอานว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي
الْأَمْرِ مِنْكُمْ... الآية ﴿٥٩﴾

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลายจงเชื่อฟังอัลลอฮ์และเชื่อฟังรซูลและ(เชื่อฟัง)ผู้ปกครองในหมู่พวกเจ้าด้วย “ (อันนิซาอู : 59)

แต่สำหรับการเชื่อฟังผู้ปกครองนั้นจะต้องเชื่อฟังในสิ่งที่ดีเท่านั้นดังหะดีษได้กล่าวไว้ว่า

لا طاعة في معصية الله إنما الطاعة في المعروف

ความว่า “ไม่มีการเชื่อฟังในสิ่งที่ เป็นมะอูศียะฮ์ แต่จงการเชื่อฟังนั้นเฉพาะในสิ่งที่ดีเท่านั้น”

1

จากทัศนะของอะฮฺลุลซุนนะฮ์ ได้ให้สิทธิและหน้าที่แก่ประชาชนอย่างยุติธรรม โดยประชาชนสามารถเรียกร้องสิทธิเหล่านั้นได้หากเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติในการปกครองของผู้นำ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับทัศนะของชีอะฮ์ที่ประชาชนต้องยอมรับผู้นำที่ถูกแต่งตั้งโดยอัลลอฮ์ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น

2. สิทธิและหน้าที่ของประชาชนต่อการถอดถอนและก่อการกบฏต่ออิมาม

ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเหมือนกันว่า ประชาชนไม่สามารถที่จะถอดถอนและก่อการกบฏต่ออิมามได้ กระนั้นก็ตามอะฮฺลุลซุนนะฮ์มีข้อปลีกย่อยในกรณีอิมามสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิมว่า ประชาชนมีสิทธิที่จะถอดถอนและก่อการกบฏได้

อิมามเป็นตำแหน่งที่สูงส่ง หากขาดคุณสมบัติของการเป็นอิมามแล้ว นั่นคืออิมามสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม ประชาชนมีสิทธิที่จะถอดถอนได้และถ้าอิมามไม่ยอมออกจากตำแหน่ง ประชาชนก็สามารถก่อการกบฏได้

¹ อ้างแล้วในหน้า 5 .